

Vedení organizace a vedení lidí

11. 11. 2009

Program

- 1. Vedení a teorie vedení
- 2. Typologie osobnosti a styly vedení
- 3. Techniky managementu a role psychologie v nich
- 4. Koučování
- 5. Změna v organizaci

Vedení

■ Jak byste definovali pojem „vedení“, resp. „vůdčovství“?

Vůdčovství (leadership)

- **Proces neboli umění ovlivňovat lidi** tak, aby ochotně a nadšeně usilovali o dosažení skupinových cílů
- **Interpersonální vliv** zaměřený na **dosahování cílů**
- **Vztah** mezi těmi, kdo vedou a těmi, kdo jsou vedeni

Prvky vůdcovství

- schopnost **využívat** efektivně a odpovědně svou **moc**
- schopnost pochopit, že **motivace lidí** závisí na čase a situaci
- schopnost **inspirovat**
- schopnost rozvíjení **příznivého klimatu**

Max Weber a typy vůdcovství

1. *tradiční* – určováno jasným pravidlem následnictví
2. *charismatické* – spočívá v „daru“ vládnout (vyšší moc/schopnosti)
3. *byrokratické (legální)* – zákonné ustanovení

legitimní (oficiální zmocnění)

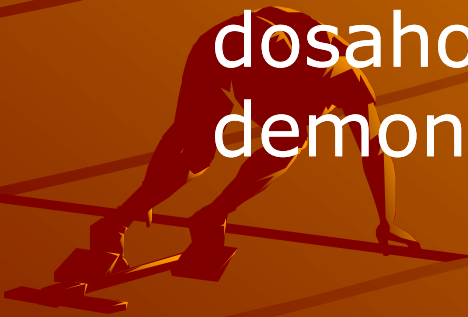

nelegitimní (samozvanec, usurpace)

Klíčové vlastnosti lídrů

■ Jaké vlastnosti by měl mít dobrý vůdce?

- Rozdělte se na skupinky a na příkladu konkrétního člověka, který dokázal dosahovat cílů prostřednictvím jiných, demonstруйте tyto vlastnosti.

Klíčové vlastnosti lídrů

- Sebeprosazení
- Sebedůvěra
- Důraz na vztah
- Tah na branku
- Čestnost, poctivost
- Odborné znalosti a dovednosti

1. Rysové pojetí vůdcovství

- Osobní, sociální, dokonce i fyzické charakteristiky typické pro vůdce
- Např. : výkonově orientovaný, sebevědomý...
- Problém: dá se vůdcovství naučit?

Co vůdce dělá

- *snaží se zatahovat do hry*
- *vybízí a žádá si reakci*
- *prezentuje věc tak, aby byla individuálně zajímavá „chytlavá“*
- *ukazuje směr*
- *nabízí příležitost a umí ji „prodat“*
- *přijímá na sebe konečná rozhodnutí a bere za ně zodpovědnost*
- *rozděluje práci a určuje pravomoci*
- *organizuje a strukturuje*
- *umí říci, že nesouhlasí*
- *jeho rozhodnutí je respektováno*

2. Behaviorální teorie

■ Nikoli rysy, ale chování

■ Tréninkové programy

■ Styly vedení

– Orientace na lidi

– Orientace na výsledky

→ **Manažerská mřížka** (R. Blake, J. Mouton)

Manažerská mřížka (Blake, Mouton)

Country club

Team leader

1,9								9,9
				5,5				
1,1								9,1

Impoverished
(laissez-faire)

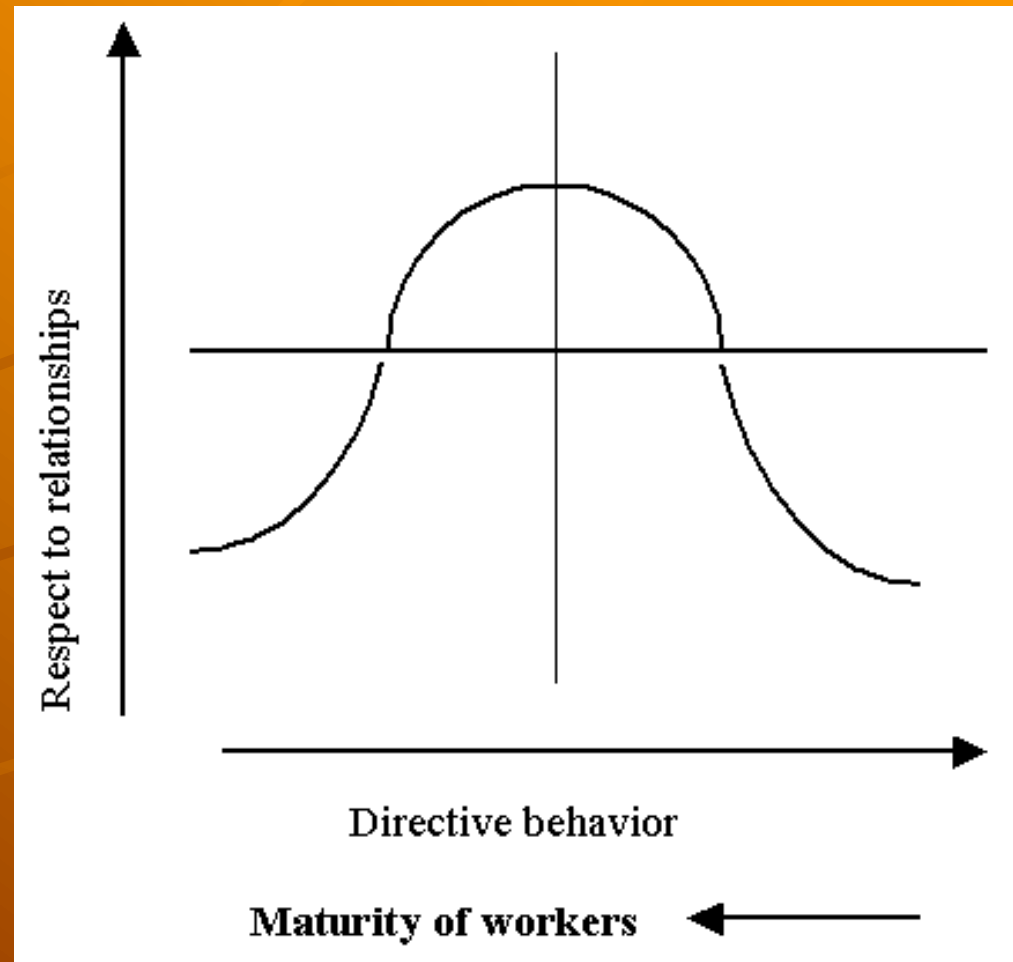
Produce or
perish

5,5 - middle of the grid, way of compromis

3. Situacionistické teorie

▣ Od 60. let

▣ Není universální styl vedení

3. Situacionistické teorie

■ Hersey a Blanchard (1977)

■ existují **4 základní vůdcovské styly**

– *nařizování* (vysoce nařizovací + málo podporující)

– *koučování* (vysoce N + vysoce P)

– *podporování* (málo N + vysoce P)

– *delegování* (málo N + málo P)

■ největší vliv na volbu vůdcovského stylu mají následovníci

3. Situacionistické teorie

3. Situacionistické teorie

■ Vůdčovství jako kontinuum

■ Robert Tannenbaum a Warren H. Schmidt

■ O vhodnosti stylu vůdčovství rozhodují **Tři faktory**

– *leader*

– *následovatelé*

– *situace* – hodnoty a tradice organizace, efektivnost pracovníků, charakter problémů, časový tlak

4. Transakční řízení a transformační vedení

■ **Transakce** – výměna mezi manažerem a pracovníkem

- Používá tradiční prostředky motivace
- Management výjimkami („Toto jsi udělal špatně a nesmí se to opakovat“)
  - Podmíněné odměny

4. Transakční řízení a transformační vedení

 Transformace – založena na emocích

- Jasná a přitažlivá vize
- Charisma
- Důvěra
- Respekt
- Myšlenková stimulace

4. Transakční řízení a transformační vedení

■ Transakční manažer

- Okamžité výsledky
- Determinuje strukturu a podmínky práce
- Řeší problémy osobně
- Plánuje, organizuje
- Formální pozice
- Systematický, efektivní

■ Transformační leader

- Zaměřen do budoucnosti (vize, strategie)
- Deleguje
- Učí lidi řešit problémy
- Koučování
- Osobní vliv
- Charisma

Moc a autorita

■ Jak byste definovali rozdíl mezi mocí a autoritou?

Typy autority

- Autorita formální (poziční)
- Autorita expertní
- Autorita osobní (charisma)

Tři styly vedení

- Kdo nezná, doučí se...

Typologie osobnosti a vůdcovství (dle: Leary)

vůdčí typ :

touha po moci
iniciativa
orientace na cíl
motivuje sám sebe

věcný typ :

soustředění na sebe
nedůvěra
emocionální chlad
necitlivost k druhým

vztahový typ :

starost o druhé
důvěra
vřelost
citlivost k potřebám druhých

podřízený typ :

závislý
nerozhodný
pasivní
přenechává vedení

Techniky managementu

- Management by objectives
- Management by Exception
- Management by Delegation
- Management by Motivation

Management by objectives (řízení podle cílů)

■ P. Drucker, 1954

- Zformulování konzistentní soustavy cílů
- Realizace každého cíle přispívá k naplnění strategie organizace
- Detailní plánování

Management by objectives (řízení podle cílů)

1. Seznámení s řízením podle cílů (MBO)
2. Stanovování cílů (SMART)
3. Hodnocení výkonu
4. Organizace podpory MBO (výcvikové programy, zpětná vazba)
5. Monitorování MBO (postoje lidí, jejich výkon, vliv na vztahy)

Management by Exception (MbE)

- rozdělení problémů na běžné a výjimečné
  - řešení běžných problémů kompletně a samostatně zajišťují spolupracovníci
  - výjimečné – řeší vedoucí
-
- v souvislosti s definicí běžných činností se stanoví rozsah odlišností - tzv. limit odchylek
  - vedoucí se tak zbavuje rutinní práce

Management by Delegation (MbD)

- ▣ Delegace rozhodnutí
- ▣ Co může být uděláno na nižší úrovni, emělo by se přenášet na vyšší
- ▣ Úkol manažera - kontrola
- ▣ Rozdělení činností na výkonné a řídicí

Management by Motivation (MbM)

- Identifikace motivačních faktorů lidí
- Motivace vs. stimulace
- Soulad mezi cíli členů organizace a cíli organizace jako takové
- Prvotní činností vedoucího je poznání motivačních faktorů pracovníků

Pravidla koučování (Hroník)

- 1. podejte informace** (zpětnou vazbu, reflexi), ale neinstruujte
2. nechte podřízeného, aby **sám našel řešení**, vhodnou formulaci
3. kladte podřízenému takové **otázky**, které by ho vedly k zamyšlení nad problémem
4. projevujte **zájem**, ale **ne přímou kontrolu**
5. akceptujte, že i **chybami se člověk učí**
- 6. možné počáteční zpoždění** se vykompenzuje vyšší angažovaností a motivací podřízených

Změna v organizaci

- Co znamená změna z pohledu psychologie?
- Jaké mohou být největší změny v pracovním životě člověka?
- Jak komunikovat změny?

Typy organizačních změn

	<i>Rightsizing</i>	<i>Restrukturalizace</i>	<i>Automatizace</i>	<i>TQM</i>	<i>Reengineering</i>
Předmět očekávání	Lidské zdroje	Komunikace_vztahy	Technologická zařízení a postupy	Požadavky zákazníků	Fundamentální
Zaměřeno na	Personál, kvalifikaci	Organizaci	Systémy	Detailní zlepšení	Radikální změny
Orientace	Funkční	Funkční	Procedurální	Procesní	procesní
Cíle zlepšení	Obvykle přírůstkové	Obvykle přírůstkové	Přírůstkové	přírůstkové	Dynamické a významná
Frekvence	Obvykle jednorázově	Obvykle jednorázově	periodicky	Permanentně	Obvykle jednorázově

Reakce na změnu

Ofenzivní postoj

Změna jako
příležitost

Velká spotřeba informací, hledání záchytných bodů, plánovitost. Minimalizace ztrát.	Odvaha jít do neznáma, příprava za chodu, tolerance nejistoty. Maximalizace zisku.
„Tak mi už někdo řekněte, co mám dělat.“ Protest a hledání záruk.	„Nějak bylo-nějak bude“

*Deterministi-
cký styl*

*Pravděpodobno-
stní styl*

Změna jako hrozba

Defenzivní postoj

Více o změnách v organizaci: John Kotter, Srdce změny

Seminář

- Specifika manažerské práce – diskuse
- Pohádka o princezně, kterou sežral drak – příběh manažerské odpovědnosti
- Škála na měření stylu vedení

